

SARDAR PATEL UNIVERSITY
M A (I Semester) Examination
Thursday, 6th December, 2012
10.30 am to 1.30 pm

PA01EECO05 : Economics of Rural Development

Total Marks : 70

- Notes:** (1) Q. 1 = 10 Marks
 (2) Q. 2 to Q. 5 = 15 Marks Each

Q. 1 Give answer of Multiple Questions from the given options. (10)

- (1) Indian economy is mainly divided in _____ parts.
 (a) two (b) three (c) four
- (2) Economists have suggested _____ types of indicators for rural development.
 (a) four (b) three (c) two
- (3) In Human Development Index mainly _____ indicators are seen.
 (a) four (b) three (c) two
- (4) Lorenge Curve shows _____ measurement.
 (a) per head (b) income (c) national
- (5) Common Development Scheme was started in the year _____.
 (a) 1950 (b) 1951 (c) 1952
- (6) Programme of Desert Development was started during _____.
 (a) 1977-1978 (b) 197-1979 (c) 1979-1980
- (7) According to Levis, assumption in economy, there is _____.
 (a) one sector economy (b) two sector economy
 (c) three sector economy
- (8) According to Lebenstine, there are _____ types of incentives in underdeveloped countries.
 (a) four (b) three (c) two
- (9) To decide Poverty Line mainly _____ measurement are used.
 (a) four (b) three (c) two
- (10) National Sources are normally divided in _____ parts.
 (a) three (b) two (c) one

Q. 2 What is the Rural Economy in India? Discuss the characteristics of the Rural Sector. (15)

OR

Q. 2 Discuss the Role of Agriculture Sector and Non-Agriculture Sector in Indian Rural Economy.

Q. 3 Discuss the change in output and change in the utilization of National Resources with Employment, Capital, Technology and Industrial Framework in India. (15)

OR

Q. 3 To what extent IRDP (Integrated Rural Development Programme) has helped to solve the problems of poverty and unemployment in rural India?

Q. 4 What are the objectives and importance of Rural Development? (15)

OR

Q. 4 Explain the measures of the level of Rural Development.

Q. 5 Discuss some of the measures of the Rural Poverty in India. (15)

OR

Q. 5 Discuss in detail the Libenstern's Critical Minimum Effort Theory.

ગુજરાતી તરજૂમો

સૂચના: (૧) પ્ર. ૧ = ૧૦ ગુણ

(૨) પ્ર. ૨ થી પ્ર. ૫ = ૧૫ ગુણ દરેકના

કુલ ગુણ : ૭૦

પ્ર. ૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નોના જવાબ આપેલ વિકલ્પ પૈકી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને આપો. (૧૦)

- (૧) ભારતીય અર્થતંત્રને મુખ્ય _____ ભાગમાં વહેંચી શકાય.
(અ) બે (બ) ત્રણ (ક) ચાર
- (૨) ગ્રામીણ વિકાસ માટે અર્થશાસ્ત્રીઓએ _____ પ્રકારના નિર્દેશકો સૂચવ્યા છે.
(અ) ચાર (બ) ત્રણ (ક) બે
- (૩) માનવ વિકાસ આંકમાં મુખ્ય _____ નિર્દેશકો જોવા મળે છે.
(અ) ચાર (બ) ત્રણ (ક) બે
- (૪) લોરેન્જ વક્ર એ _____ નું માપ દર્શાવે છે.
(અ) માથાદીઠ (બ) આવક (ક) રાષ્ટ્રીય
- (૫) સામુહિક વિકાસ યોજના _____ વર્ષમાં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
(અ) ૧૯૫૦ (બ) ૧૯૫૧ (ક) ૧૯૫૨
- (૬) રણ વિસ્તારના વિકાસનો કાર્યક્રમ _____ વર્ષમાં શરૂ થયો હતો.
(અ) ૧૯૭૭-૧૯૭૮ (બ) ૧૯૭૮-૧૯૭૯ (ક) ૧૯૭૯-૧૯૮૦
- (૭) લેવિસની ધારણા પ્રમાણે અર્થતંત્રમાં _____ અર્થતંત્ર હોય છે.
(અ) એક - ક્ષેત્રીય (બ) બે - ક્ષેત્રીય (ક) ત્રણ - ક્ષેત્રીય
- (૮) લેબેન્સ્ટાઈનના મતે અલ્પવિકસિત દેશોમાં _____ પ્રકારની પ્રેરણાઓ હોય છે.
(અ) ચાર (બ) ત્રણ (ક) બે
- (૯) ગરીબી રેખા નક્કી કરવા માટે મુખ્યત્વે _____ માપદંડોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
(અ) ચાર (બ) ત્રણ (ક) બે
- (૧૦) સામાન્ય રીતે કુદરતી સાધન સંપત્તિને _____ વિભાગમાં વહેંચવામાં આવે છે.
(અ) ત્રણ (બ) બે (ક) એક

પ્ર. ૨ ભારતનું ગ્રામીણ અર્થતંત્ર એટલે શું? ગ્રામીણ ક્ષેત્રના લક્ષણોની ચર્ચા કરો. (૧૫)

અથવા

પ્ર. ૨ ભારતીય ગ્રામીણ અર્થતંત્રમાં કૃષિક્ષેત્ર અને બિન-કૃષિક્ષેત્રના ફાળા વિશે ચર્ચા કરો.

પ્ર. ૩ ગ્રામીણ ભારતમાં થતા ઉત્પાદનમાં ફેરફાર અને કુદરતી સાધન સંપત્તિના ઉપયોગમાં થતા ફેરફાર સાથે રોજગારી, મૂડી, ટેકનોલોજી અને સંચાલકીય અને સંસ્થાકીય માળખામાં થતા ફેરફારની ચર્ચા કરો. (૧૫)

અથવા

પ્ર. ૩ ગ્રામીણ ભારતમાં ગરીબી અને બેરોજગારીના પ્રશ્નો ઉકેલવામાં સંકલિત ગ્રામ વિકાસ યોજના (IRDP) કેટલે અંશે મદદરૂપ થઈ છે?

પ્ર. ૪ ગ્રામીણ વિકાસના હેતુઓ અને મહત્ત્વ એટલે શું? (૧૫)

અથવા

પ્ર. ૪ ગ્રામીણ વિકાસના સ્તરની માપણીની સમજૂતી આપો.

પ્ર. ૫ ભારતમાં ગ્રામીણ ગરીબીના કેટલાક માપોની ચર્ચા કરો. (૧૫)

અથવા

પ્ર. ૫ લેબેન્સ્ટાઈનનો આવશ્યક - ન્યૂનતમ પ્રયાસનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

*****